

Програма навчальної дисципліни

**МІЖНАРОДНІ РОЗРАХУНКИ ТА
ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ**

Галузь 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
ОП «Фінансовий менеджмент та банківська справа»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від _____ 20 р.

Гарант освітньої програми

проф. Л. М. Лугош

Викладач дисципліни

Горват Тетяна Юріївна

Вступ

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки та валютні операції» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ».

Предметом навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки та валютні операції» є вивчення комплексу відносин суб'єктів міжнародних економічних відносин у площині міжнародних розрахунків і валютних операцій. Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Міжнародні розрахунки та валютні операції» пов'язана з такими навчальними дисциплінами як: «Фінанси», «Гроші та кредит», «Фінансовий ринок», «Банківська система», «Банківські операції» тощо. Програма навчальної дисципліни складається з двох модулів:

1. Міжнародні розрахунки у зовнішньоекономічній діяльності.
2. Валютні операції комерційного банку.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Міжнародні розрахунки здійснюються банківськими установами, які, поряд з експортерами та імпортерами, є їх основними суб'єктами. Саме банк реалізує та проводить розрахунки і платежі за міжнародними операціями, є посередником та безпосереднім учасником зовнішньоторговельних угод, забезпечує належний рівень організації таких угод, максимально мінімізує можливі ризики зовнішньоекономічної діяльності, гарантує вчасне здійснення та оплату угод.

Завдання майбутнього економіста – є володіння основними питаннями з теорії та практики валютних операцій і міжнародних розрахунків, а також кредитування експортно-імпортних операцій.

Мета курсу «Міжнародні розрахунки та валютні операції» - формування системи теоретичних знань та практичних навичок щодо основних операцій, які здійснюються комерційними банками при обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності, укладання зовнішньоторговельних угод та вивчення сукупності умов і принципів міжнародних розрахунків.

Основні завдання курсу:

- ознайомити студентів із поняттями «міжнародні розрахунки» та «валютні операції»;
- розтлумачити основні поняття щодо структури та діяльності валютного ринку;
- вивчити суть та основні форми міжнародних розрахунків, валютних операцій;
- знати теорію та набути практичних навичок щодо виконання кредитно-розрахункових та валютних операцій, що здійснюються при обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності;
- знати основні аспекти законодавчо-нормативної бази з питань регулювання і контролю міжнародної діяльності;
- показати роль банківських установ у реалізації та проведенні розрахунків і платежів за міжнародними операціями.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості міжнародних розрахунків та зовнішньоекономічної діяльності;
- загальну характеристику та джерела правового регулювання зовнішньоторговельного контракту;
- основні документи, що супроводжують міжнародні поставки;
- основні форми міжнародних розрахунків;
- основні принципи і правові засади банківського гарантування;
- роль кредитування в забезпеченні зовнішньої торгівлі;
- основні принципи побудови та функціонування валютних ринків;
- особливості міжнародних розрахунків;
- сутність та види валютних операцій банків України;
- сутність та види ризиків, що супроводжують міжнародні розрахунки.

вміти:

- здійснювати валютні операції та міжнародні розрахунки відповідно до чинного законодавства;
- визначати особливості та види валютних операцій;
- аналізувати зовнішньоекономічний контракт;
- здійснювати аналіз документів у зовнішньоторговельних операціях;
- визначати способи платежів у міжнародних операціях;
- оформлювати банківські гарантії та проводити міжнародні розрахунки;
- проводити кредитування зовнішньоторговельних угод;
- оцінювати ризики, що супроводжують міжнародні розрахунки і валютні операції.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	бакалавр	вибіркова	
Модулів – 2	Галузь 07 Управління та адміністрування Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4	-
Загальна кількість годин - 150		Лекції	
Тижневих годин 2		30	-
		Практичні, семінарські	
	20	-	
	Самостійна, індивідуальна робота		
	100	-	
Вид контролю: екзамен (7-й семестр)			

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

МОДУЛЬ 1

Міжнародні розрахунки у зовнішньоекономічній діяльності

Тема 1. Організація міжнародних розрахунків

Поняття та особливості міжнародних розрахунків. Організація міжнародних валютних і розрахункових операцій комерційними банками. Умови здійснення розрахунків за міжнародними торговельними операціями. Кореспондентські відносини між банками. Характеристика кореспондентських угод. Порядок відкриття та механізм функціонування рахунків банків-кореспондентів типу «Ностро» та «Лоро». Валюта ціни та валюта платежу. Умови і способи платежів. Сучасні платіжні системи і засоби зв'язку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Системи міжбанківських комунікацій. Система SWIFT. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності, способи їх мінімізації та усунення.

Тема 2. Міжнародні поставки та документи в зовнішньоторговельних операціях

Характеристика, види та типова структура зовнішньоторговельного контракту. Умови поставок товару. Базові умови поставки Інкотермс. Покупець та продавець, їх права та обов'язки за різних умов поставки. Види документів при міжнародних поставках: комерційні, розрахункові, транспортні, страхові, сертифікатні, фінансові, дозвільні, митні та інші товаророзпорядчі документи.

Тема 3. Документарні та недокументарні форми розрахунків

Використання в міжнародній сфері різних форм розрахунків. Документарні форми розрахунків: міжнародні розрахунки за допомогою акредитиву, міжнародні розрахунки за допомогою інкасо. Акредитив: функції та види. Інкасо: поняття та види. Недокументарні форми розрахунків: авансовий платіж, банківський переказ, оплата після відвантаження, платіж на відкритий рахунок, платежі за чеками, пластиковими картками та векселями. Системи електронного переказу коштів, платіжне доручення.

Тема 4. Банківська гарантія в міжнародних розрахунках

Основні принципи і правові засади банківського гарантування, його сутність, принципи, цілі та умови застосування. Учасники гарантійних операцій та взаємовідносини між ними. Функції гарантій. Типи, форми і види банківських гарантій. Порядок оформлення та видачі банківських гарантій. Використання банківської гарантії. Переваги та недоліки використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках.

Тема 5. Кредитування учасників міжнародних розрахунків

Кредит в забезпеченні зовнішньої торгівлі, його види, форми, функції. Фірмові кредити. Види фірмових кредитів: авансові кредити, вексельні кредити, кредит за відкритим рахунком. Фінансовий та брокерські кредити. Види фінансування імпорту: відкриття акредитивів і гарантії без фінансового покриття, фінансування відстроченого платежу, пост-імпортне фінансування. Види фінансування експорту: пост-експортне фінансування, форфейтинг, факторинг, експортний лізинг.

МОДУЛЬ 2

Валютні операції комерційного банку

Тема 6. Валютні операції комерційних банків.

Загальна характеристика та структура валютного ринку. Учасники валютного ринку та їх функції. Особливості функціонування валютного ринку в Україні. Інструменти валютного ринку. Види валютних операцій комерційних банків: операції «своп», ф'ючерсні, форвардні, опціонні валютні операції.

Тема 7. Поточні та строкові валютні операції

Поняття, види та цілі поточних конверсійних операцій. Поточні конверсійні операції. Валютні операції на умовах "spot". Правила торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України та на міжнародних валютних ринках. Котирування валют. Валютний курс. Крос-курси та їх розрахунок. Валютна позиція. Управління валютною позицією банку. Валютні форвардні угоди. Валютні ф'ючерсні контракти. Мета, умови укладання та використання контрактів. Особливості операцій на умовах spot. Валютні угоди своп. Поняття валютних свопів та їх класифікація. Практика укладання та використання угод своп. Валютні опціони: типи та стилі валютних опціонів. Розрахунок вартості та стратегія здійснення валютного опціону. Міжнародні депозитні операції, їх суть, види та цілі. Валютування депозитних угод. Котирування процентних ставок.

Тема 8. Управління валютним ризиком

Валютний ризик та управління ним. Види валютного ризику та їх ідентифікація.

Ринковий ризик (ринковий ризик, ризик зміни «своп-ставки», процентний ризик) та ризик контрагента (ризик перерахунку – трансфертний, ризик виконання, ризик платежу). Методи оптимізації рівня валютного ризику. Захист від валютного ризику. Хеджування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Змістовий модуль 1								
Тема 1. Організація міжнародних розрахунків	18	4	4	10		1	1	4
Тема 2. Міжнародні поставки та документи в зовнішньоторговельних операціях	21	4	2	15		1	1	3
Тема 3. Документарні та не документарні форми розрахунків	21	4	2	15		1	1	4
Тема 4. Банківська гарантія в міжнародних розрахунках	21	4	2	15		1	1	4
Тема 5. Кредитування учасників міжнародних розрахунків	21	4	2	15		1	1	4
Разом за змістовим модулем 1	102	20	12	75				
Модуль 2								
Змістовий модуль 2								
Тема 6. Валютні операції комерційних банків.	16	4	2	10		1	1	4
Тема 7. Поточні та строкові валютні операції	16	4	2	10		1	1	4
Тема 8. Управління валютним ризиком	16	2	4	10		1		3
Разом за змістовим модулем 2	48	10	8	100				
Разом	150	30	20	100	45	8	7	30

5. Тематики практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<u>Організація міжнародних розрахунків</u> Міжнародні розрахунки: сутність, способи та умови здійснення. Банки та їх кореспондентські рахунки в організації та проведенні	4

	<p>міжнародних платежів. Системи міжбанківських комунікацій, платіжні системи. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності, способи їх усунення.</p>	
2	<p><u>Міжнародні поставки та документи в зовнішньоторговельних операціях</u></p> <p>Зовнішньоторговельний контракт; види та структура. Умови поставки товарів у міжнародній торгівлі. Документація, що супроводжує міжнародні поставки.</p>	4
3	<p><u>Документарні та недокументарні форми розрахунків</u></p> <p>Основні форми розрахунків у міжнародній системі розрахунків. Документарні форми розрахунків Недокументарні форми розрахунків.</p>	4
4	<p><u>Банківська гарантія в міжнародних розрахунках</u></p> <p>Банківське гарантування: сутність, принципи, цілі та умови. Види та форми банківських гарантій та порядок їх оформлення. Основні переваги та недоліки використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках.</p>	4
5	<p><u>Кредитування учасників міжнародних розрахунків</u></p> <p>Кредит в забезпеченні зовнішньої торгівлі: форми, види та функції міжнародних кредитів. Фінансування імпорту. Фінансування експорту.</p>	4
6	<p><u>Валютні операції комерційних банків</u></p> <p>Валютний ринок: суть, структура та функції. Особливості функціонування валютного ринку в Україні. Види валютних операцій комерційних банків.</p>	4
7	<p><u>Поточні та строкові валютні операції</u></p> <p>Поточні конверсійні операції та операції на умовах спот. Валютний курс та валютна позиція комерційного банку. Форвардні, ф'ючерсні та опціонні валютні контракти. Операції своп та депозитні валютні операції.</p>	4
8	<p><u>Управління валютним ризиком</u></p> <p>Види валютного ризику та їх ідентифікація. Управління валютним ризиком. Хеджування ризиків.</p>	2
	Разом	20

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента з навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки та валютні операції» передбачає написання студентом реферату. Тему для написання роботи студент може сформулювати самостійно (вона повинна бути в рамках пройденого матеріалу) або обрати із запропонованих тем рефератів.

Теми для написання рефератів

2. Розвиток ринку банківських послуг з міжнародних розрахунків в Україні
3. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації у сучасній системі розрахунків.
4. Біржова торгівля валютою та її особливості.
5. Кореспондентські відносини між банками в Україні.
6. Вплив державного регулювання на здійснення міжнародних розрахунків.
7. Регулювання міжнародних розрахункових операцій в Україні.
8. Система SWIFT і принципи її функціонування в міжнародних розрахунках.
9. Правила здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку.
10. Розрахункове обслуговування клієнтів в іноземній валюті.
11. Платіжні документи, що використовуються при проведенні розрахунків.
12. Комерційні документи, що використовуються при проведенні розрахунків.
13. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації у сучасній системі розрахунків.
14. Відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів у іноземній валюті.
15. Вексель у системі міжнародних розрахунків.
16. Правове забезпечення банківських гарантій.
17. Банківське кредитування розрахунків за імпорнтними операціями.
18. Банківське кредитування розрахунків за експортними операціями.
19. Факторингове кредитування – сутність, переваги та недоліки.
20. Форфейтингове кредитування - сутність, переваги та недоліки.
21. Методи аналізу валютного ринку.
22. Особливості біржового валютного ринку.
23. Валютна позиція та принципи її регулювання.
24. Валютні свопи і практика укладення угод своп.
25. Валютні угоди з негайною поставкою.
26. Конверсійні валютні операції банків.
27. Валютний курс: механізм встановлення та заходи впливу.
28. Сутність та класифікація валютних операцій банків.
29. Особливості функціонування ф'ючерсного ринку.
30. Повноваження НБУ в сфері валютного контролю.
31. Валютний ризик: оцінка та методи управління.

Вимоги до написання рефератів:

- реферати приймаються або в рукописному, або друкованому варіантах;
- структура реферату включає 4 обов'язкові структурні елементи: титульна сторінка (з відповідними реквізитами), зміст, основна частина (вступ, розділи, висновки), список використаної літератури;
- мінімальний об'єм основної частини реферату не повинен становити менше 10 сторінок;

– максимальна кількість виконаних рефератів – 2.

Максимальний бал здобутий за виконання та захист реферату становить **10 балів**.

8. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки та валютні операції» викладач здійснює проведення лекційних та практичних занять, дискусій, ведеться індивідуально-консультативна робота, самостійна робота з літературою, в інформаційних мережах, підготовка і презентація робіт, виконання самостійних завдань – учбових чи наукових. Наукова робота студентів складається з публікацій, участі у конференціях та олімпіадах, конкурсах, отриманні грантів. Індивідуально-консультативна робота передбачає взаємодію студентів з викладачем, як для відробки пропущених занять, співбесід з матеріалів, які не засвоєні студентами чи викликають певні труднощі, так і для контакту зі студентами, які виконують завдання, проявляють інтерес та здібності до наукової роботи.

9. Методи контролю

Для контролю знань студентів матеріалів дисципліни «Міжнародні розрахунки та валютні операції», викладач використовує три види контролю: поточний, модульний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у формі бальних оцінок за різні види самостійної та аудиторної роботи.

Модульний контроль (тематичне оцінювання з модулю) здійснюється на засаді письмової залікової контрольної роботи, яка складається з двох частин: тестові питання за змістом аудиторної роботи та виконання завдання із самостійного опрацювання певних питань курсу, більша частина яких потребує аналітичного підходу до змісту (задачі).

Підсумковий контроль здійснюється на засаді результатів поточного і модульного контролю. Якщо студенти повинні відпрацювати недоліки за навчальними модулями чи мають бажання підняти свій підсумковий бал, наприкінці семестру їм дається можливість зробити це шляхом написання додаткової контрольної роботи, а також складання заліку.

Оцінювання навчальних досягнень студентів, таким чином, здійснюється у вигляді часткової та підсумкової атестації.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Практичні заняття								Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	30
4	4	4	4	4	4	4	2	

Самостійна робота	Самостійна робота	20
10	10	
Модульна контрольна робота № 1	Модульна контрольна робота № 2	50
25	25	
Всього:		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік питань з навчальної дисципліни «Міжнародні розрахунки та валютні операції»

1. Поняття та особливості міжнародних розрахунків.
2. Організація міжнародних валютних і розрахункових операцій комерційними банками.
3. Умови здійснення розрахунків за міжнародними торговельними операціями.
4. Кореспондентські відносини між банками. Характеристика кореспондентських угод.
5. Порядок відкриття та механізм функціонування рахунків банків-кореспондентів типу «Ностро».
6. Порядок відкриття та механізм функціонування рахунків банків-кореспондентів типу «Лоро».
7. Валюта ціни та валюта платежу..
8. Умови і способи платежів.
9. Сучасні платіжні системи і засоби зв'язку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
10. Системи міжбанківських комунікацій.
11. Система SWIFT.
12. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності – види ризиків.

13. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності, способи їх мінімізації та усунення.
14. Характеристика, види зовнішньоторговельного контракту.
15. Типова структура зовнішньоторговельного контракту.
16. Умови поставок товару.
17. Базові умови поставки Інкотермс.
18. Покупець та продавець, їх права та обов'язки за різних умов поставки.
19. Комерційні, розрахункові, транспортні документи при міжнародних поставках.
20. Страхові, сертифікатні, фінансові документи при міжнародних поставках.
21. Дозвільні та митні документи при міжнародних поставках.
22. Використання в міжнародній сфері різних форм розрахунків.
23. Документарні форми розрахунків.
24. Акредитив: функції та види.
25. Інкасо: поняття та види.
26. Недокументарні форми розрахунків: авансовий платіж, банківський переказ, оплата після відвантаження.
27. Недокументарні форми розрахунків: платіж на відкритий рахунок, платежі за чеками, пластиковими картками та векселями.
28. Системи електронного переказу коштів, платіжне доручення.
29. Основні принципи і правові засади банківського гарантування, його сутність, принципи, цілі та умови застосування.
30. Учасники гарантійних операцій та взаємовідносини між ними.
31. Типи, форми, види і функції банківських гарантій.
32. Порядок оформлення та видачі банківських гарантій.
33. Використання банківської гарантії.
34. Переваги використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках.
35. Недоліки використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках.
36. Види, форми, функції кредиту в забезпеченні зовнішньої торгівлі.
37. Фірмові кредити: види та цільове призначення.
38. Авансові кредити та кредити за відкритим рахунком.
39. Вексельні кредити.
40. Фінансові та брокерські кредити.
41. Види фінансування імпорту: відкриття акредитивів і гарантії без фінансового покриття.
42. Види фінансування імпорту: фінансування відстроченого платежу, пост-імпортне фінансування.
43. Види фінансування експорту: пост-експортне фінансування, форфейтинг.
44. Види фінансування експорту: факторинг, експортний лізинг.
45. Характеристика та структура валютного ринку.
46. Учасники валютного ринку та їх функції.
47. Особливості функціонування валютного ринку в Україні.
48. Інструменти валютного ринку.
49. Види валютних операцій комерційних банків.
50. Операції «своп».
51. Ф'ючерсні валютні операції.
52. Форвардні валютні операції.
53. Опціонні валютні операції.
54. Поняття, види та цілі поточних конверсійних операцій.
55. Валютні операції на умовах "спот".
56. Правила торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку.
57. Котирування валют. Валютний курс.

58. Крос-курси та їх розрахунок.
59. Валютна позиція. Управління валютною позицією банку.
60. Валютні форвардні угоди.
61. Валютні ф'ючерсні контракти.
62. Валютні опціони: типи та стилі валютних опціонів.
63. Міжнародні депозитні операції, їх суть, види та цілі.
64. Види валютного ризику та їх ідентифікація.
65. Методи оптимізації рівня валютного ризику.

3. Рекомендована література:

Базова література	
1	Закон України «Про банки і банківську діяльність» : Закон України від 07.12.2000 р. за№ 2121 – III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 1. – Том 1. – С. 1.
2	Інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» : Інструкція, затверджена Постановою від 28.08.2001 р. за № 368 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – С. 83.
3	Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – С. 377.
4	.Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 40. – С. 364.
5	Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету міністрів України від 19.02.93 за № 15-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17. – С. 184.
6	Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : Підручник / С. Я. Боринець. – К.: Знання, 2004. – 409 с.
7	Васенко В. К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібн. / В. К. Васенко. – К. : Знання-Прес, 2004. – 215 с.
8	Віднійчук-Вірван Л. А. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навч. посібн. для студ. вищ. закладів освіти / Л. А. Віднійчук-Вірван. – Львів : Магнолія, 2007. – 211 с.
9	Губарева І. О. Міжнародні розрахунки і валютні операції : конспект лекцій / І. О. Губарева, Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2006. – 126 с.
10	Дорошенко Г. О. Міжнародні розрахунки і валютні операції [Текст] : навч. посіб. : для студ. вищ. навч. закл. / Дорошенко Г. О., Дорошенко Н. О. ; Харк. ін-т фінансів Укр. держ. ун-ту фінансів та міжнар. торгівлі. - Х. : НТМТ, 2013.
11	Князь С. В. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / С. В. Князь, Н. Г. Георгіаді, О. В. Князь, К. О. Дзюбіна, О. Ю. Григор'єв, В. В. Лакіза; ред.: О. Є. Кузьмін; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013.

12	Копилюк О.І. Банківські операції. Навчальний посібник. \О.І.Копилюк, О.М. Музичка. 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2017 р. – 500 с.
13	Крупка М.І. Банківська система: підручник / [М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 556 с.
14	Кузнецова С.А. Болгар Т.М. Пестовська З.С. Банківська система. Навчальний посібник. \С.А.Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С.Пестовська. – К.:Центр навчальної літератури, 2017 р. – 400 с.
15	Мазур І.М. Банківська система/навч.посіб./ (Л.І. Катан, Н.І.Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.
16	Михайлів З.В., Гаталіяк З.П., Горбаль Н.І. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції: Навч. Посібник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 244 с..
17	Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / Б.С. Івасів, Л.М. Прийдун, В.Я. Рудан. – Тернопіль: Вектор, 2013. –572 с.
18	Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. – Миколаїв : МНАУ, 2012. – 247 с.
19	Мороз А.М. Банківські операції : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / А.М. Мороз, М.Д. Алексеєнко, П.М. Чуб та ін. – К.: КНЕУ, 2010. – 303 с.
20	Орищин Т. М., Шийко В. І., Ш – 56 Міжнародні розрахунки і валютні операції: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни.– Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. – 62 с.
21	Подік С.М. Кредитна політика комерційного банку : Теорія і практика : навчальний посібник / С.М. Подік. – К.: ФАДА, ЛТД. 2007. – 254 с.
22	Тімко Н.І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Міжнародні розрахунки та валютні операції” (для спеціалістів). – К.:2018. – 70 с
23	Чиж, Н. М. Міжнародні розрахунки і валютні операції [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Чиж, Т. В. Божидарнік ; Луц. нац. техн. ун-т. - Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2010. - 435 с.

Допоміжна література	
1	Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній та іноземній валютах, затверджена Постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. за № 492

2	Банківський менеджмент : Підручник / За ред. О.А. Кириченка, В.І. Міщенко. – К. : Знання, 2005. – 831 с.
3	Крупка М.І. Банківські операції : підручник / М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, Н. Г. Пайтра ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 312
4	Міжнародні валютно-кредитні відносини : підручник / За ред. А.С. Філіпченко. – К. : Либідь, 2004. – 208 с.с.
5	Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / С. В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К. : Знання, 2010. – 532 с.
6	Основи організації та механізм міжнародних розрахунків : навч. посібн. / За ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2004. – 320 с.
7	Патика Н. І. Валютні операції: навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". – К. : Університет "Україна", 2008.
8	Робоча програма навчальної дисципліни "Міжнародні розрахунки і валютні операції" для студентів спеціальності 8.03050802 "Банківська справа" всіх форм навчання / укл. О. М. Колодізев, О. В. Лебідь. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 54 с. (Укр. мов.)
9	Робоча програма навчальної дисципліни "Міжнародні розрахунки і валютні операції" для студентів спеціальності 8.03050801 Фінанси і кредит/укл. к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту О.М. Калівошко. - Національний університет біоресурсів і природокористування України Кафедра фінансів і кредиту, 2015 – 22 с.
10	Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції : підручник / Л. В. Руденко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 616 с.
11	Холодна Ю. Є. Валютне регулювання. Конспект лекцій для студентів спеціальності 7.050105 усіх форм навчання. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 112 с.

Інтернет-джерела:

1	www.president.gov.ua – Офіційна сторінка Президента України
2	www.rada.gov.ua – Офіційна сторінка Верховної Ради України
3	www.kmu.gov.ua - Офіційна сторінка Кабінету Міністрів України
4	https://mof.gov.ua - Офіційна сторінка Міністерства Фінансів України
5	https://www.bank.gov.ua - Офіційна сторінка Національного банку України
6	http://sfs.gov.ua – Офіційна сторінка Державної Податкової Служби України
7	www.ukrstat.gov.ua – Офіційна сторінка Державної служби

	<i>статистики України</i>
8	<i>www.nbuv.gov.ua - Національна Бібліотека України імені В.І. Вернадського</i>
9	<i>www.buklib.net – електронна бібліотека</i>
10	<i>www.pidruchniki.com.ua - електронна бібліотека</i>
11	<i>www.twirpx.com - електронна бібліотека фінансово – економічних дисциплін</i>